COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 23.4.2024
COM(2024) 176 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Punerea în aplicare a normelor privind interzicerea practicilor comerciale neloiale în scopul consolidării poziției fermierilor și a operatorilor în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar – stadiul actual

{SWD(2024) 106 final}

Cuprins

1. Introducere 2
1.1. Context 2
1.2. Obiectivul și domeniul de aplicare al prezentului raport 2
2. Prezentare generală privind transpunerea 3
3. Puncte specifice ale analizei 3
3.1. Domeniul de aplicare și dimensiunea întreprinderii (articolul 1) 3
3.1.1. Operatorii din cadrul lanțului și relațiile de aprovizionare 3
3.2. Practici comerciale neloiale interzise (articolul 3) 4
3.3. Mecanisme de asigurare a respectării legii (articolele 4-8) 5
3.3.1. Desemnarea autorităților de aplicare a legii (articolul 4) 5
3.3.2. Plângeri și confidențialitate (articolul 5) 5
3.3.3. Competențele autorităților de aplicare a legii desemnate (articolul 6) 6
3.3.4. Măsuri de aplicare a legii și sancțiuni (articolul 6) 6
3.3.5. Aplicarea pe cale administrativă sau judiciară și soluționarea alternativă a litigiilor . 6
3.3.6. Cooperarea dintre autoritățile de aplicare a legii (articolul 8) 7
3.3.7. Publicarea raportului anual privind activitățile autorităților de aplicare a legii (articolul 10) 7
3.4. Reglementări naționale mai stricte (articolul 9) 8
3.5. Atenția acordată aplicării normelor la nivel transfrontalier 9
4. Evaluarea directivei (articolul 12) 10
5. Concluzii 10

1. INTRODUCERE

1.1. Context

La 17 aprilie 2019, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva (UE) 2019/633 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar („directiva”)[1].

Directiva este obligatorie pentru toate cele 27 de state membre („SM”). Aceasta prevede un nivel minim de armonizare prin stabilirea unei liste de practici comerciale neloiale interzise („PCN”) între cumpărători și furnizori în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar. Aceasta stabilește, de asemenea, norme minime de asigurare a aplicării respectivelor interdicții și de cooperare între autoritățile de aplicare a legii. Statele membre pot adopta sau menține reglementări naționale care depășesc practicile comerciale neloiale enumerate în directivă, cu condiția ca respectivele reglementări să fie compatibile cu normele privind funcționarea pieței interne.

Comisia („COM”) recunoaște valoarea Directivei privind practicile comerciale neloiale ca instrument de politică esențial pentru consolidarea poziției producătorilor primari în cadrul lanțului de aprovizionare alimentar. Prezentul raport este una dintre măsurile imediate enumerate în documentul de reflecție adresat colegiuitorului la 15 martie 2024[2], cu scopul de a răspunde provocărilor actuale din sectorul agricol și preocupărilor exprimate de fermieri. Pe termen mediu și lung, Comisia propune și alte măsuri incluse într-un pachet, printre care se numără lansarea unui observator al costurilor, al marjelor și al practicilor comerciale în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar pentru a spori transparența, modificări specifice aduse Regulamentului privind organizarea comună a piețelor[3] („OCP”), reglementări noi privind aplicarea la nivel transfrontalier a normelor de combatere a practicilor comerciale neloiale și o evaluare a directivei până în 2025.

1.2. Obiectivul și domeniul de aplicare al prezentului raport

La 27 octombrie 2021, Comisia a prezentat un raport privind stadiul transpunerii și al punerii în aplicare a directivei, în temeiul articolului 12, care a vizat cele 15 SM care notificaseră până la 31 iulie 2021 transpunerea integrală a directivei, precum și FR, care notificase transpunerea parțială[4].

Prezentul raport cuprinde informații privind stadiul punerii în aplicare în toate cele 27 de state membre și oferă o imagine de ansamblu asupra unei selecții a opțiunilor de transpunere ale

[1] Directiva (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar, JO L 111, 25.4.2019, p. 59.

[2] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1493.

[3] Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, JO L 347, 20.12.2013, p. 671. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32013R1308.

[4] Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind stadiul transpunerii și al punerii în aplicare a Directivei (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar.

statelor membre. Raportul se referă exclusiv la dispozițiile cuprinse în legislația națională de transpunere a Directivei privind practicile comerciale neloiale.

Având în vedere că controlul conformității – care constă în evaluarea compatibilității măsurilor naționale de punere în aplicare cu dispozițiile directivei[5] – este încă în desfășurare, prezentul raport nu oferă o evaluare finală a măsurilor de transpunere. În plus, o serie de reglementări naționale au fost modificate recent, iar prezentul raport vizează modificările aduse reglementărilor de transpunere notificate oficial până la 1 martie 2024.

De asemenea, ar trebui remarcat faptul că dispozițiile naționale care mențin sau introduc reglementări mai stricte decât cele prevăzute de Directiva privind practicile comerciale neloiale nu sunt evaluate de către Comisie în cadrul controlului conformității. Aceste dispoziții pot face obiectul unei cereri de informații sau al unei investigații suplimentare.

Prezentul raport este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei („SWD") care oferă detalii suplimentare, în special cu privire la opțiunile de transpunere ale statelor membre.

2. PREZENTARE GENERALĂ PRIVIND TRANSPUNEREA

În temeiul articolului 13 din directivă, statele membre trebuiau să transpună directiva în legislația lor națională până la 1 mai 2021. Până în decembrie 2022, toate SM notificaseră Comisiei transpunerea integrală a directivei[6].

3. PUNCTE SPECIFICE ALE ANALIZEI

3.1. Domeniul de aplicare și dimensiunea întreprinderii (articolul 1)

Șase SM au optat pentru aplicarea măsurilor de transpunere, indiferent de dimensiunea întreprinderii[7] furnizorilor sau a cumpărătorilor. Toate celelalte SM fac referire, într-o anumită măsură, la dimensiunea întreprinderii măsurată în cifra de afaceri anuală ca indicator al protecției puterii de negociere a operatorilor, care limitează domeniul de aplicare al legislației adoptate sau al unor părți din aceasta, astfel cum se prevede în directivă.

3.1.1. Operatorii din cadrul lanțului și relațiile de aprovizionare

În ceea ce privește relația dintre furnizorii și cumpărătorii de produse agricole și alimentare, majoritatea statelor membre au stabilit domeniul de aplicare sectorial și personal, astfel cum este definit în directivă[8].

LV a extins domeniul de aplicare pentru a include relațiile dintre furnizori și comercianții cu amănuntul (numai) de produse nealimentare. SK a inclus în definiția cumpărătorului și a

[5] Setul de instrumente pentru o mai bună legiferare (2023).

[6] Directiva - (UE) 2019/633 - RO - EUR-Lex (europa.eu).

[7] CY, EE, ES, FR, IT, SK. Deși mențin aplicarea generală a legislației de punere în aplicare, indiferent de dimensiunea întreprinderii, unele dintre aceste SM au făcut referire la dimensiunea întreprinderii pentru a dispune unele excepții sau variații. De exemplu, în CY, termenele de plată variază în funcție de dimensiunea întreprinderii în cazul produselor livrate în mod regulat de către furnizorii de struguri pentru producția de vin către cumpărătorii cu cifră de afaceri anuală mai mică de 2 000 000 EUR; legislația spaniolă nu se aplică hotelurilor, restaurantelor și întreprinderilor din sectorul de catering care au o cifră de afaceri mai mică de 10 milioane EUR și nici întreprinderilor care furnizează servicii de cazare și care au o cifră de afaceri mai mică de 50 de milioane EUR.

[8] Excluderea anumitor tipuri de cumpărători (de exemplu, cooperativele) de către unele SM face obiectul controlului conformității în curs.

furnizorului persoane juridice care nu sunt operatori economici. ES a optat pentru protecția tuturor operatorilor de-a lungul lanțului (inclusiv a cumpărătorilor).

3.2. Practici comerciale neloiale interzise (articolul 3)

Directiva impune statelor membre să interzică o listă de practici comerciale neloiale, împărțindu-le în două grupuri de interdicții: (i) interdicții *per se* sau interdicții necondiționate („lista neagră") și (ii) interdicții condiționate („lista gri"), și anume practici comerciale interzise, cu excepția cazului în care acestea au fost convenite anterior prin clauze clare și lipsite de ambiguitate din acordul de furnizare sau printr-un acord ulterior între furnizor și cumpărător [articolul 3 alineatul (2)]. Fiecare practică este definită în mod specific în directivă. Statele membre pot adopta sau menține reglementări naționale care depășesc practicile comerciale neloiale enumerate în directivă, cu condiția ca respectivele reglementări să fie compatibile cu normele privind funcționarea pieței interne. Fără a încălca cerințele prevăzute, statele membre pot, în plus:

- să utilizeze clauze generale pentru a extinde domeniul de aplicare al interdicțiilor la practicile care nu sunt enumerate în mod specific;
- să adauge alte practici pe liste;
- să extindă domeniul de aplicare al interdicțiilor enumerate sau să sporească gradul de strictețe al acestora;
- să transfere practicile de pe „lista gri" pe „lista neagră".

Detalii privind opțiunile de transpunere ale statelor membre, inclusiv practicile individuale, sunt disponibile în documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Două practici incluse pe „lista neagră" merită o atenție deosebită, deoarece este posibil ca statele membre să ofere variații în anumite limite:

- **întârzierea în efectuarea plăților**: 16[9] dintre cele 27 de SM aplică dispozițiile directivei, făcând distincție între vânzările de produse perisabile (termen de plată de 30 de zile) și vânzările de produse neperisabile (termen de plată de 60 de zile), în timp ce 11[10] SM aplică termene de plată mai stricte.

  Toate statele membre, cu excepția BE, EE, HU, SE și SK, au inclus definiția produselor perisabile din directivă în legislația lor de transpunere. FR are definiții diferite pentru produse „perisabile" și „foarte perisabile". HR și SI au adăugat la legislația lor de transpunere o listă de produse perisabile, în timp ce LT a conferit unei instituții, autorizate de guvern, competența de a aproba o listă de produse perisabile.

- **anularea comenzilor în termen scurt:** Toate statele membre, cu excepția EE, HU și SK, includ perioada de 30 de zile ca standard minim pentru anulare. Șase state membre prevăd posibilitatea de a stabili perioade mai scurte de 30 de zile pentru anumite sectoare în cazuri justificate în mod corespunzător (de exemplu, mărfuri foarte perisabile)[11].

[9] AT, CY, DE, DK, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, SI.
[10] BE, BG, CZ, EE, FI, HU, LT, PT, RO, SE, SK.
[11] BE, DK, FR, IE, IT, SE.

3.3. Mecanisme de asigurare a respectării legii (articolele 4-8)

3.3.1. Desemnarea autorităților de aplicare a legii (articolul 4)

Toate cele 27 de state membre au desemnat una sau mai multe autorități („autorități de aplicare a legii") pentru a asigura respectarea la nivel național a interdicțiilor prevăzute la articolul 3. Datele de contact și site-urile web ale acestor autorități sunt disponibile pe un site consacrat[12].

Toate statele membre au ales autorități administrative, iar majoritatea au optat pentru atribuirea principalelor competențe de aplicare a legii respectivelor autorități: unsprezece SM au optat pentru atribuirea către o autoritate de concurență[13]; șase, pentru atribuirea către o autoritate de pe piața alimentară[14]; cinci, pentru atribuirea către Ministerul Agriculturii[15]; două, pentru atribuirea către o autoritate responsabilă de combaterea practicilor comerciale neloiale din sectorul agroalimentar[16]; două, pentru atribuirea către un organism guvernamental din cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor[17] și unul, pentru atribuirea către o autoritate pentru consumatori și piețe[18]. Unele state membre au învestit o instanță cu unele dintre competențele de aplicare a legii reglementate de directivă[19].

Trei SM (EL, LT[20] și RO) au desemnat două autorități, a doua fiind autoritatea de concurență.

3.3.2. Plângeri și confidențialitate (articolul 5)

În temeiul tuturor instrumentelor de transpunere notificate Comisiei, nu numai furnizorii individuali, ci și organizațiile de producători sau alte organizații de furnizori și asociații ale unor astfel de organizații au dreptul de a depune o plângere la autoritatea de aplicare a legii desemnată.

Marea majoritate a instrumentelor de transpunere ale statelor membre au prevăzut mijloace de protejare a confidențialității identității reclamantului, a cărei divulgare ar putea dăuna intereselor acestuia sau ale membrilor ori furnizorilor săi[21]. Aceste mijloace de protejare ar trebui, în mod normal, să fie adoptate la cererea furnizorului[22]; cu toate acestea, unele măsuri naționale de transpunere prevăd, de asemenea, inițiativa unei autorități în acest sens[23]. În majoritatea cazurilor, reclamanților li se cere să identifice informațiile pentru care solicită confidențialitate[24]. În schimb, în temeiul legislației poloneze, identitatea și informațiile reclamantului, a căror divulgare ar putea fi în detrimentul reclamantului, sunt întotdeauna

[12] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.
[13] AT, BG, CZ, DK, EE, HR, LU, LV, PL, SE, SI.
[14] DE (Oficiul Federal pentru Agricultură și Alimente, desemnat de Ministerul Federal), ES [Agenția de Informare și Control Alimentar (AICA)], FI (Ombudsmanul pentru piața alimentară), HU (Oficiul pentru siguranța lanțului alimentar, desemnat de guvern), LT (Agenția pentru Dezvoltarea Afacerilor Rurale și a Piețelor) și PT [Autoritatea pentru Siguranța Economică și Alimentară (ASAE – *Autoridade de Segurança Alimentar e Económica*)].
[15] CY, IE, IT (o divizie internă a ministerului), RO, SK.
[16] EL, MT.
[17] În cazul FR, DGCCRF (Direcția Generală Concurență, Consumatori și Prevenirea Fraudei); în cazul BE, DG Inspecție Economică din cadrul Serviciului public federal pentru economie.
[18] NL.
[19] Așadar, în special pentru competența de a impune sancțiuni (AT, FI, FR).
[20] Cea de a doua autoritate de aplicare a legii are competență exclusiv în ceea ce privește practicile comercianților cu amănuntul cu putere semnificativă pe piață.
[21] Cu toate acestea, în unele SM (de exemplu, LV, PT, SE) confidențialitatea este asigurată exclusiv pentru informațiile privind identitatea, însă nu și pentru alte informații sensibile.
[22] Toate SM, cu excepția AT, FI, FR, LV, PL, SE. Printre acestea, legislația BG prevede că identitatea reclamantului trebuie să rămână întotdeauna confidențială.
[23] De exemplu, HU.
[24] BE, BG, CY, DK, EL, ES, IE, IT, LU, NL, SI.

confidențiale, cu excepția cazului în care reclamantul permite în scris divulgarea acestora. În ES, legea prevede protecția identității reclamantului și în cursul procedurilor judiciare. În unele SM, instrumentele de transpunere includ posibilitatea de a întrerupe procedurile în cazul în care continuarea acestora ar conduce la divulgarea de informații confidențiale[25]. În LT, autoritatea de aplicare a legii are libertatea de a respinge o cerere de confidențialitate dacă informațiile specifice au o valoare probatorie în stabilirea încălcării. Cu toate acestea, plângerile anonime sunt abordate în mod explicit în legislația lituaniană.

3.3.3. Competențele autorităților de aplicare a legii desemnate (articolul 6)

Majoritatea statelor membre atribuie autorităților de aplicare a legii desemnate competențele prevăzute la articolul 6, și anume:

- competențe de investigare și de monitorizare[26];
- competența de a lua decizii atunci când a avut loc o încălcare a interdicțiilor prevăzute la articolul 3[27];
- competența de a solicita cumpărătorului să pună capăt practicii comerciale interzise[28];
- competența de a impune autorului încălcării sau de a iniția împotriva acestuia proceduri pentru impunerea de amenzi, de alte sancțiuni la fel de eficace[29] și de măsuri provizorii, în conformitate cu reglementările și procedurile naționale[30] și
- competența de a publica deciziile luate[31].

În nouă SM, autoritatea de aplicare a legii are, de asemenea, competența de a valida angajamentele pe care autorul încălcării urmează să și le asume[32] sau de a emite avertismente[33] ori recomandări în cazul în care are loc o încălcare[34].

3.3.4. Măsuri de aplicare a legii și sancțiuni (articolul 6)

Măsurile de aplicare a legii cuprind o gamă largă de instrumente, printre care sancțiuni, căi de atac și angajamente. Cele mai frecvente măsuri aflate la dispoziția autorităților naționale de aplicare a legii sunt sancțiunile financiare (amenzi sau alte sancțiuni la fel de eficace), care sunt prevăzute în toate cele 27 de state membre.

3.3.5. Aplicarea pe cale administrativă sau judiciară și soluționarea alternativă a litigiilor

Majoritatea măsurilor și mecanismelor de asigurare a respectării legii pot fi considerate forme de aplicare administrativă.

Actele de transpunere ale unor SM se referă în mod explicit atât la aplicarea pe cale administrativă, cât și la cea pe cale judiciară. Legislațiile austriacă și finlandeză prevăd că

[25] AT, BE, CY, DE, DK, EE, FI, IT, MT, PT.
[26] Toate SM.
[27] Toate SM, cu excepția EE, ES, FI, SI, SK.
[28] Toate SM, cu excepția AT, HU.
[29] Toate SM (în cazul AT: competența instanței care adoptă hotărâri în materie de carteluri; în cazul FI: competența instanței).
[30] Prevăzute în mod specific în măsurile naționale de transpunere în: BG, DK, EL, FI, FR, ES, IE, LT, LU, LV, NL, PT, RO.
[31] Toate SM, cu excepția CZ, LV, PT.
[32] BE, BG, CZ, HR, HU, PL.
[33] BE, FI, LV.
[34] EL.

anumite competențe (de exemplu, sancțiunile) sunt rezervate instanței, în timp ce (în FI) alte măsuri (cum ar fi ordinele de încetare) pot fi adoptate atât de autoritatea administrativă, cât și de cea judiciară. În FR, autoritatea administrativă poate emite ordine de încetare și amenzi administrative, în timp ce instanța poate adopta ordine de încetare, măsuri corective și sancțiuni civile (*amendes civiles*). Legislația bulgară prevede că instituția responsabilă de proceduri specifice în temeiul legislației de transpunere nu trebuie să împiedice o parte la un contract de furnizare să solicite măsuri reparatorii prin intermediul unei alte proceduri stabilite, recunoscând implicit rolul altor autorități de executare, inclusiv al instanțelor judecătorești. Legislația letonă prevede că, în paralel cu Consiliul Concurenței, în conformitate cu procedurile prevăzute în Legea privind procedura civilă, o instanță poate stabili, de asemenea, dacă a avut loc sau nu o încălcare a legii de transpunere.

Unele state membre utilizează un sistem de căi de atac paralele, fără a prevedea însă norme specifice de coordonare între autoritățile administrative și cele judiciare.

3.3.6. Cooperarea dintre autoritățile de aplicare a legii (articolul 8)

În temeiul articolului 8 alineatul (3), COM a creat un site web public[35], care oferă datele de contact ale autorităților naționale de aplicare a legii și linkuri către site-urile lor web respective. În plus, COM a instituit un forum digital pentru a facilita schimbul de informații.

După ce a însoțit îndeaproape statele membre în procesul lor de transpunere prin reuniuni periodice, prin oferirea de răspunsuri la întrebările privind punerea în aplicare, precum și a peste 50 de răspunsuri scrise individuale privind punerea în aplicare, COM a facilitat înființarea rețelei de asigurare a respectării normelor privind PCN („rețeaua”). Formată din reprezentanți ai autorităților naționale de aplicare a legii, rețeaua se implică în discuții privind aplicarea directivei, pe baza rapoartelor anuale ale statelor membre [articolul 10 alineatul (2)]. Scopul său este de a asigura o abordare comună în ceea ce privește aplicarea normelor prevăzute în directivă și schimburile privind bunele practici, recentele evoluții și instrumentele noi de aplicare a normelor. În plus, rețeaua poate formula recomandări ca parte a eforturilor sale de colaborare în ceea ce privește consolidarea cadrului de aplicare a normelor.

De la înființarea sa în iunie 2022, rețeaua s-a reunit de două ori la nivelul șefilor autorităților de aplicare a legii și de două ori la nivel tehnic. În plus, au fost organizate reuniuni tematice pentru a purta discuții aprofundate pe teme specifice de natură tehnică. Din 2022 au fost organizate cinci astfel de reuniuni tematice. Temele discutate au fost, de exemplu, calcularea pragurilor cifrelor de afaceri, aplicarea normelor la nivel transfrontalier și alianțele de cumpărare. Discuția privind aplicarea normelor la nivel transfrontalier a permis identificarea posibilelor domenii care necesită îmbunătățiri, prezentate în detaliu în secțiunea 3.5.

3.3.7. Publicarea raportului anual privind activitățile autorităților de aplicare a legii (articolul 10)

Pentru a spori accesul la rapoartele anuale publicate de autoritățile naționale de aplicare a legii pe site-urile lor web [articolul 10 alineatul (1)], COM intenționează să publice în 2024 o prezentare de ansamblu consolidată a linkurilor către respectivele site-uri pe pagina web privind PCN[36].

[35] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.
[36] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.

Având în vedere că aplicarea reglementărilor naționale de transpunere a început la 1 noiembrie 2021 în cazul noilor acorduri și cel târziu la 12 luni de la publicarea respectivelor reglementări în cazul contractelor existente, au putut fi observate calendare diferite de transpunere în statele membre. Această divergență a condus la variații ale numărului de cazuri de asigurare a aplicării normelor raportate până în prezent[37]. Unele state membre se axează pe punerea la dispoziția furnizorilor și a cumpărătorilor a unor orientări pentru a asigura respectarea normelor, în timp ce altele au efectuat anchete în sectorul agroalimentar sau au deschis o serie de investigații din proprie inițiativă (și anume investigații care nu se bazează pe plângeri sau indicii). În 2023, aproximativ 75 % din cazurile și investigațiile deschise din proprie inițiativă s-au înregistrat în ES din cauza experienței anterioare în materie de aplicare a normelor și a resurselor disponibile. Au fost identificate 269 de încălcări (aproximativ 27 % din investigațiile închise), ceea ce a condus la aplicarea unor sancțiuni financiare în valoare totală de peste 22 de milioane EUR. Nivelul sancțiunilor financiare variază în cadrul UE.

Practicile comerciale neloiale observate cel mai frecvent au fost întârzierile în efectuarea plăților pentru produsele agricole și alimentare perisabile (după 30 de zile) sau cele neperisabile (după 60 de zile) (50 % și 13 %), plățile care nu erau legate de o anumită tranzacție (7 %), plățile solicitate de la furnizor pentru acțiuni de marketing (7 %), precum și pentru stocarea, afișarea și listarea produselor (7 %). Aproximativ 41 % din PCN observate au fost identificate la nivelul comerțului cu amănuntul (47 % în 2022), 36 % la nivelul prelucrării produselor (27 % în 2022) și 22 % la nivelul comerțului cu ridicata (25 % în 2022).

O prezentare de ansamblu a datelor agregate privind activitățile de aplicare a legii din statele membre pentru anul 2022 și, parțial, pentru anul 2023[38] este disponibilă în documentul de lucru al serviciilor Comisiei.

În acest context, trebuie subliniat faptul că numărul activităților de aplicare a legii desfășurate depinde de disponibilitatea resurselor umane în cadrul autorităților respective, a căror alocare, în principal, pentru aplicarea legislației privind PCN diferă de la un stat membru la altul[39].

3.4. Reglementări naționale mai stricte (articolul 9)

În conformitate cu articolul 9 din directivă, statele membre pot introduce reglementări mai stricte pentru a asigura un nivel mai ridicat de protecție, cu condiția ca respectivele reglementări să fie compatibile cu normele privind funcționarea pieței interne. Aceste reglementări pot viza fie un domeniu de aplicare mai strict, astfel cum s-a menționat mai sus, fie practici care nu sunt menționate în directivă, cum ar fi, de exemplu, interdicția de a vinde sau de a cumpăra produse la prețuri mai mici decât costurile de producție, de a revinde în pierdere ori la un preț mai mic decât prețul de cumpărare sau orice altă obligație de a respecta un anumit nivel de preț.

„Vânzările sau achizițiile sub cost” și „revânzarea în pierdere” nu sunt reglementate în mod specific de directivă sau de Regulamentul privind organizarea comună a piețelor. În timp ce patru SM au introdus o dispoziție privind „vânzarea sau cumpărarea sub costul de producție[40]”,

[37] Raportarea numărului de cazuri poate depinde și de normele interne ale autorităților de aplicare a legii și, prin urmare, poate duce fie la subestimarea, fie la supraestimarea numărului de cazuri.
[38] Până la termenul de 15 martie 2024, doar 18 state membre transmiseseră Comisiei raportul lor anual.
[39] De exemplu, potrivit raportului de evaluare al Germaniei, resursele limitate de personal, combinate cu eforturi ample de investigare reprezintă provocări pentru activitatea autorității de aplicare a legii. https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/_Internationales/aussenwirtschaftspolitik/evaluierungsbericht-agrarolkg.html.
[40] ES, HR, HU, IT.

trei SM au introdus o dispoziție privind „revânzarea în pierdere”[41], iar două SM au impus o obligație de a respecta un anumit nivel de preț[42].

3.5. Atenția acordată aplicării normelor la nivel transfrontalier

În 2019, 17 % din produsele agricole din UE consumate într-un stat membru proveneau dintr-un alt stat membru[43]. Schimburile de informații privind abordările generale de aplicare a legii în cadrul rețelei sunt considerate benefice și reprezintă un succes al directivei. Discuțiile dintre autoritățile de aplicare a legii din cadrul rețelei sugerează că obligația generală prevăzută la articolul 8 de a-și oferi reciproc asistență în cadrul investigațiilor transfrontaliere ar putea să nu ofere întotdeauna un temei juridic suficient pentru a asigura o cooperare și o aplicare a legii eficace și eficiente. Această constatare este valabilă în special în cazurile transfrontaliere în care cumpărătorii implicați în practici comerciale sunt stabiliți într-un alt stat membru decât cel în care își are sediul furnizorul. Astfel de situații necesită schimbul de informații confidențiale, posibila adoptare a unor măsuri de aplicare a legii împotriva unui cumpărător stabilit în alt stat membru decât cel în care se află autoritatea de aplicare a legii a furnizorului sau realocarea cazurilor în cadrul întregii rețele de autorități de aplicare a legii, precum și colectarea amenzilor. Toate acestea pot implica și probleme legate de limbile utilizate în cadrul schimburilor. La aceste dificultăți se pot adăuga și diferitele opțiuni privind tipurile de autorități de aplicare a legii desemnate de statele membre (de exemplu, autoritățile de concurență dispun de instrumente juridice care le permit să colaboreze mai ușor decât cu alte autorități de aplicare a legii). În plus, cumpărătorii de produse agricole și alimentare se pot aproviziona cu produse în mai multe state membre, ceea ce sugerează necesitatea unei acțiuni coordonate a autorităților de aplicare a legii. În acest context, Comisia consideră că ar putea fi necesare reglementări noi privind aplicarea normelor de combatere a practicilor comerciale neloiale la nivel transfrontalier[44]. Aceste reglementări noi ar urmări să îmbunătățească schimbul de informații între autoritățile competente de aplicare a legii sau să prevadă posibilitatea unor acțiuni coordonate împotriva cumpărătorilor într-un context transfrontalier.

O parte din discuțiile din cadrul rețelei s-au axat, de asemenea, pe caracterul transfrontalier al tratării plângerilor legate de practicile comerciale neloiale în ceea ce privește alianțele de cumpărare[45]. Deși trebuie remarcat faptul că alianțele de cumpărare fac obiectul Directivei privind practicile comerciale neloiale ca orice alt cumpărător și, prin urmare, nu există niciun motiv special pentru a le trata diferit, rețeaua a subliniat în schimburile sale provocările legate de amplasarea lor, în unele cazuri în afara UE și presiunea exercitată asupra resurselor autorității de aplicare a legii.

Un raport al JRC[46] din luna mai 2020[47] afirmă că alianțele de cumpărare naționale și europene pot juca un rol în stimularea concurenței în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente și pot avea un impact pozitiv asupra prețurilor de consum[48]. În același timp, raportul concluzionează

[41] ES, HU, RO.
[42] ES, IT.
[43] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=comnat:SWD_2021_0317_FIN (p. 17, figura 7).
[44] Măsurile suplimentare ale Comisiei de sprijinire a fermierilor din UE (europa.eu).
[45] Patru autorități naționale de aplicare a legii (CZ, FR, IT, SE) au investigat sau investighează în prezent centre de cumpărare sau alianțe de cumpărare la nivel european.
[46] O declarație a Parlamentului European privind alianțele de cumpărare a invitat Comisia să efectueze o analiză aprofundată a amplorii și efectelor alianțelor de cumpărare naționale și internaționale care au condus la întocmirea raportului JRC menționat.
[47] Repertoriul publicațiilor JRC – Alianțe între comercianții cu amănuntul în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar (europa.eu).
[48] În 2023, Comisia a închis investigațiile privind două alianțe internaționale din domeniul comerțului cu amănuntul. Comisia nu a găsit nicio dovadă a unor efecte anticoncurențiale și, în schimb, a constatat că reducerile obținute de alianțe au contribuit

că impactul alianțelor de cumpărare asupra actorilor din amonte, cum ar fi fermierii, nu este clar și justifică efectuarea de investigații suplimentare. COM intenționează să actualizeze aceste rezultate în cursul anului 2024.

4. EVALUAREA DIRECTIVEI (ARTICOLUL 12)

Directiva prevede că, până la 1 noiembrie 2025, Comisia efectuează o primă evaluare[49] a directivei. Evaluarea se va baza pe rezultatul unui studiu de sprijin, în cadrul căruia vor fi organizate consultări specifice adecvate cu toate părțile interesate implicate, furnizorii și cumpărătorii.

Pentru a contribui la această evaluare, Comisia a efectuat, printre altele, **sondaje anuale în toate țările UE,** începând cu un sondaj de referință în 2020[50].

În plus, unele SM au efectuat deja primele lor evaluări, cum ar fi DE[51] și SE[52].

5. CONCLUZII

Directiva privind practicile comerciale neloiale urmărește să abordeze, printr-o armonizare minimă la nivelul UE, peisajul anterior al legislațiilor naționale fragmentate. Până în decembrie 2022, toate statele membre transpuseseră această directivă în legislația lor națională.

Marea majoritate a statelor membre au adoptat un nivel de protecție care depășește nivelul minim stabilit de directivă. Sunt posibile reglementări naționale mai stricte decât cele prevăzute în directivă, cu condiția ca acestea să respecte normele UE privind piața internă. În general, statele membre urmează abordarea sectorială și aplică directiva numai în cadrul lanțului agroalimentar. În ceea ce privește domeniul de aplicare, mai mult de jumătate dintre statele membre se abat de la categoriile cifrei de afaceri, astfel cum sunt definite în directivă, iar altele aplică normele indiferent de cifra de afaceri a operatorilor în cauză. Majoritatea statelor membre au extins lista practicilor comerciale neloiale prin înăsprirea interdicțiilor prevăzute în directivă, de exemplu prin transformarea practicilor „gri" în practici „negre" sau prin adăugarea mai multor interdicții privind practicile comerciale decât cele prevăzute în directivă. În schimb, statele membre care nu dispuneau de legislație înainte de adoptarea directivei s-au aliniat, în general, la domeniul de aplicare al directivei. Cu toate acestea, controlul conformității prin care se evaluează compatibilitatea măsurilor naționale de punere în aplicare cu directiva nu este încă finalizat.

Rețeaua autorităților naționale de aplicare a legii a colaborat, în cadrul unei serii de reuniuni, a făcut schimb de bune practici cu privire la punerea în aplicare a acestei noi directive și a lucrat pentru a identifica modalități de consolidare a colaborării în anumite domenii, cum ar fi aplicarea normelor la nivel transfrontalier. Lansarea noului observator al costurilor de producție, al marjelor și al practicilor comerciale în cadrul lanțului de aprovizionare agroalimentar va contribui și mai mult la sporirea transparenței și a încrederii.

---

la strategiile globale de stabilire a prețurilor practicate de comercianții cu amănuntul, permițându-le să reducă prețurile cu amănuntul pentru a le corela cu prețurile concurenților sau pentru a subcota aceste prețuri - a se vedea: „Politica antitrust: Comisia închide investigațiile antitrust privind AgeCore și Coopernic" MEX/23/3847 (Bruxelles, 13 iulie 2023).

[49] Lanțul de aprovizionare cu produse agroalimentare – combaterea practicilor comerciale neloiale (europa.eu).

[50] Practici comerciale neloiale (europa.eu).

[51] Evaluarea DE.

[52] Evaluarea SE.

Îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului de aprovizionare alimentar, sprijinul pentru protejarea veniturilor acestora și asigurarea unei remunerații echitabile sunt obiective de politică importante pentru a sprijini competitivitatea, durabilitatea și reziliența sectorului agricol. Inegalitățile percepute și preocupările cu privire la viabilitatea activității agricole legate, printre altele, de posibilele dezechilibre ale puterii de negociere în detrimentul fermierilor au alimentat protestele recente ale fermierilor. Măsurile care fac obiectul documentului de reflecție menționat anterior demonstrează importanța pe care Comisia o acordă consolidării poziției fermierilor în cadrul lanțului de aprovizionare alimentar.

Deși este un instrument recent, Directiva privind practicile comerciale neloiale oferă un răspuns la unele dintre aceste preocupări, permițând fermierilor și furnizorilor relativ mai slabi din cadrul lanțului de aprovizionare alimentar să își desfășoare activitatea într-un mod mai sigur și mai eficient datorită unor practici comerciale mai echitabile și să se exprime și să depună plângeri mai ușor. Aplicarea normelor câștigă teren și va contribui la sporirea din ce în ce mai mult a gradului de protecție a fermierilor și a furnizorilor mai slabi. Evaluarea programată pentru 2025 va reprezenta momentul pentru a reflecta asupra eventualei necesități de a adapta directiva însăși și parametrii acesteia în ceea ce privește domeniul de aplicare sau practicile în cauză.